

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm nazirliyi

Azərbaycan dövlət Mədəniyyət və İncəsənət universiteti

Turizm və otelçilik fənni üzrə

Sərbəst işi

Tələbə:Seyfəlov Ziya

Fakultə:Kultralogiya

Mövzu: *Azərbaycanın bölgələrinin sosial iqtisadi inkişafında turizmin rolu*

Qrup:To-101

Kurs:1

Azərbaycanın bölgələrinin sosial iqtisadi inkişafında turizmin rolu

Azərbaycan elə bir coğrafi məkanda yerləşir ki, burada təbiətin demək olar ki, bütün gözəlliklərinə rast gəlinir. Azərbaycanın turistik bölgəyə çevrilməsi üçün burada çox geniş imkanlar var. Turizmin inkişafı iqtisadiyyatımızın güclənməsi, gəlirlərin xeyli artması və ən əsası, regionların sosial-iqtisadi inkişafının əsasını təşkil edə bilər. Məlumdur ki, prezident İlham Əliyev 2011-ci ili "Turizm ili" elan edib.

Müasir dövrümüzdə turizm bölgəsinə çevrilmək təkcə iqtisadi baxımdan deyil, həm də siyasi baxımdan ölkəmiz üçün çox vacibdir. Çünki bu gün dünyada gedən proseslər və təhlükəsizlik məsələləri baxımından turizmin inkişafı labüddür. Turizm həm də ölkələri, xalqları bir-birinə yaxınlaşdırır beynəlxalq münasibətləri gücləndirir, iqtisadi və mədəni əlaqələrin inkişafına təkan verir. Turizmin həcmi artırmaqla, turistik bölgəyə

çevrilməklə biz eyni zamanda regionların sosial-iqtisadi inkişafını çox sürətlə və effektiv şəkildə həyata keçirə bilərik. Bir vətəndaş olaraq Azərbaycanın bütün bölgələrində olduğumuzdan şahidi oluruq ki, ölkəmizin əksər rayonlarında xariciləri heyrətə salan təbii gözəlliklər, turistik zonalar var. Məsələn, başlayaq Bakıdan. Xəzər dənizinin sahili boyunca qısa bir müddətdə turistlərin diqqətini cəlb edən mərkəzlər qurmaq olar. Xəzərin qumlu sahillərini görəndən hər hansı turistin bundan sonra digər ölkədə dəniz sahilinə üz tutacağı inandırıcı deyil. Bakıda turistlərin diqqətini cəlb edəcək məkan təkcə dəniz deyil. Atəşgah, ilk insan məskənlərindən olmuş Qobustan qayalıqları, İçərişəhər, Nargin adası, yeni inşa edilmiş Bayraq Meydanı və sair maraqlı yerlər də turistlərin marağına səbəb olmaya bilməz. Lakin Bakıdan daha çox bölgələrimizə turist cəlb etmək mümkündür. Naxçıvan Muxtar Respublikasından tutmuş Yardımlı, Lənkəran, Masallı, Lerik, Şəki, Zaqatala, Qax, Balakən, Xızı, Quba, Qusar, Şamaxı, İsmayıllı, Qəbələ, Oğuz, Göygöl, Tovuz, Şəmkir, Daşkəsən və s. rayonlarda turist bazaları yaratmaq üçün ideal imkanlar var. Bu ərazilərdə olduqca səfalı yerlər, meşəliklər, dağ massivləri, saysız-hesabsız təbii bulaqlar, göz oxşayan bitkilər, şalalələr - bir sözlə, insanın dincələ və diqqət göstərə biləcəyi təbiət nümunələri var. Turizmin inkişafı həm də regionların sosial iqtisadi baxımdan qısa bir müddətdə dirçəlməsi deməkdir. Təsəvvür edin, əgər yuxarıda adları qeyd edilən bölgələrdə iş adamları tərəfindən və ya dövlət himayəçiliyi ilə turistik bazalar yaradılsa, bu, ilk növbədə on minlərlə iş yerinin açılması, kənd təsərrüfatı mallarının rahat satışı, bölgə əhalisinin sosial rufah halının yaxşılaşması deməkdir. Belə olduqda rayon sakinlərinin iş dalınca Bakıya axışmasının qarşısı əhəmiyyətli dərəcədə alınar. Allah Azərbaycana neftlə demək olar ki, eyni dərəcədə gəlir gətirə biləcək bir təbiət füsunkarlığı verərkən burada bütün fəsillər əhatə olunub. Yəni söhbət ondan gedir ki, Azərbaycanda turistik zonalar

yaradılarkən yalnız yay fəslində deyil, qışda da turistləri qəbul etmək üçün imkanlar yaradılıb. Məsələn, Qusarda, Yardımlıda, Zaqatalada qış aylarında xariciləri heyran qoyan təbiət mənzərələri, qar-buz meydançalarında xizək sürmək üçün təbii şərait mövcuddur. Onu da qeyd edək ki, prezidentin göstərişi ilə Qusarda Qış Olimpiya Kompleksi inşa olunur. Bu, orada turizmin inkişafı üçün daha əlverişli şərait yaradır. Müxtəlif hesablamalara görə, bir nəfər xarici turistdən gələn gəlir 1 ton xam neftin satışından əldə olunan gəlirdən artıqdır. Belə olduğu halda biz nədən tükənən sərvət olan neftlə bərabər gəlir gətirən və ən əsası tükənməz olan turizm sahəsinin inkişafında ləngiməliyik?

İqtisadçılar hesab edir ki, bu sahədə iş adamları üçün hazırda çox münbit bir şərait var. Belə ki, bu proses birbaşa prezidentin nəzarətində və marağında olan məsələdir. Özü də iqiqat maraqla. Söhbət ondan gedir ki, prezident regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı da sərəncamlar imzalayıb. Hakimiyyət rəsmiləri bəyan edirlər ki, regionların sosial-iqtisadi inkişafı prioritet məsələdir. Eyni zamanda da 2011-ci il "Turizm ili" elan edilib. Əgər kimsə bölgələrdə iş yerlərinin aşılması, insanların yaşayış səviyyəsinin, gəlirlərinin artması ilə nəticələnəcək turizm zonaları yaratmaq üçün sərmayə qoyarsa, heç şübhəsiz ki, bu birbaşa ölkə rəhbərliyinin nəzarətində olan məsələ olacaq. Yəni kiminsə - hansısa məmur-oligarxın, inzibati orqanın həmin iş adamına süni əngəllər yaratmaq cəhdləri göstərəcəyi inandırıcı görünmür. Bu baxımdan sahibkarların turistik zonaların yaradılması işinə baş vurmaı onların qısa bir müddətdə böyük qazanc əldə etməsinə səbəb ola bilər.

İqtisadçılar eyni zamanda bu sahəyə sərmayə qoyanların Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyinə yatırım qoymaları qənaətindədir. Çünki bu sahə tükənməzdir və neft gəlirlərindən artıq gəlir gətirə bilər. Bu baxımdan həmin şəxslər təkəcə bu gün pul qazanmaq, iş yerləri açmaq üçün deyil, xalqımızın,

dövlətimizin gələcəyi üçün də çalışmış olurlar. "Eurovision-2012" yarışmasının Bakıda təşkil olunması isə bu prosesi sürətləndirməyi tələb edir. Çünki Azərbaycanı dünyaya turizm bölgə kimi təqdim etmək üçün bu əla bir fürsətdir. Düzdür, hazırda dövlət səviyyəsində bu istiqamətdə işlər görülür. Lakin bu prosesin daha effektiv aparılması üçün prosesə həm də xaricdəki diaspor təşkilatlarımız qoşulmalıdır. Ölkəmizə turist axını bölgələrimizin, ümumiyyətlə, dövlətimizin inkişafına səbəb olmaqla yanaşı, ümummillə problemimiz olan Qarabağ münaqişəsinin həlli, həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasında da mühüm rol oynaya bilər. Turizmin hesabına regionların sosial-iqtisadi inkişafı həm də bölgələrin müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşmasına səbəb olacaq. Söhbət ondan gedir ki, həmin ərazilərdə sürətli internet hesabına insanların maariflənməsi baş verəcək, müasir dəyərlər aşılanaq.

Ekspertlər hesab edir ki, turizm zonalarının yaradılması ilə yanaşı ölkəyə turistlərin cəlb olunması üçün ölkədə demokratik dəyərlər bərqərar olmalı, söz və ifadə azadlığı təmin olunmalıdır. Bu, turizmin əsas şərtlərindəndir. Bir qayda olaraq beyinlərdə belə təsəvvür formalaşır ki, yalnız təhlükəsiz, azad ölkələrin qonağı olmaq lazımdır. Bu kifayət qədər əsaslı arqumentdir. Azərbaycanın adının "qara siyahı"lara düşməməsi üçün maksimum səy göstərilməli, eyni zamanda düşmənlərimizin, erməni lobbisinin Azərbaycana qarşı apardıqları təbliğatın qarşısını almaq üçün diaspor təşkilatlarımız vasitəsilə ölkəmiz dünyaya müsbət imiclə təqdim olunmalıdır.

Ölkəmizdə turizm sahəsində müəyyən işlər görülür, amma bunlar sürətlənməli və yüksək səviyyəyə çatmalıdır. Mövcud situasiyadan heç prezident özü də razı qalmayıb. O, bu yaxınlarda Xaçmaz rayonunda olarkən deyib: "Mən Xaçmazda olarkən Nabrana getdim, turizm zonası ilə tanış olduq. Əlbəttə ki, müəyyən işlər görüldü. Amma açıq deməliyəm ki, bunlar dünya

səviyyəsindən hələ çox uzaqdır. Biz əgər istəyiriksə Azərbaycanda güclü turizm mərkəzi yaradılsın, bütün işləri ən yüksək səviyyədə görməliyik”...

Bəs ekspertlər prosesi sürətləndirmək və tez bir zamanda nəticə əldə etmək üçün nə təklif edirlər?

Turizmin inkişafı üçün 3 əsas problem həll edilməlidir: “Birincisi, bu sektorun dinamik inkişafı üçün peşəkar kadrların hazırlanmasına diqqət artırılmalıdır. Düzdür, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşəbbüsü ilə Turizm Universiteti yaradılıb, ixtisaslı kadrlar hazırlanır. Ancaq müasir dünya təcrübəsi ilə praktiki tanışlıq olmadan bu universitetin məzunları öhdələrinə düşən missiyanın öhdəsindən gələ bilməzlər. İkincisi, turizm obyektlərində xidmət səviyyəsi modernləşməlidir. Tutaq ki, Quba çox gözəl turizm zonasıdır, infrastruktur da var (yollar, hotellər və s.), ancaq xidmət səviyyəsi qəbul edilmiş normalardan xeyli aşağıdır. Təbii ki, bu halda turistlər Qubaya o qədər də həvəs göstərməyəcəklər. Nəzərə almaq lazımdır ki, turistlər dincəlmək, istirahət etmək üçün səfərə çıxırlar, xidmət infrastrukturunu da bütünlükdə onların istirahətinə və komfortuna hesablanmalıdır. Təəssüf ki, Azərbaycanın bir neçə turizm obyektini nəzərə almasaq, bu məsələdə çox ciddi problemlər var, bəzi obyektlərdə tibbi xidmət belə yoxdur. Üçüncüsü, Azərbaycanda turizm inkişafının ən böyük problem qiymətlərlə bağlıdır. Xidmət infrastrukturuna görə aşağı səviyyəli olan turizm obyektlərində qiymətlər fantastik həddə bahadır. Adi bir fakta diqqət yetirin ki, Türkiyənin əsas turizm zonası olan Antalyada yol, yemək və hotel xərci də daxil olmaqla 7 günlük istirahət 700-800 dollara başa gəlsə (bir günə 100-115 dollar), Nabrandada tək gecə oteldə gecələmə xərci 100 manata (125 dollar) başa gəlir. Ona görə də Azərbaycana turist axınıni təmin etmək hələ də mümkün olmayıb. Əgər hökumət yaxın illərdə bu 3 problemi həll etsə, onda bu sektordan böyük gəlirlər əldə etmək və xarici turistləri ölkəyə axınıni təmin etmək və sürətlə bölgələrin inkişafını təmin etmək

olar”.

Müasir dünyada turizm elektronikadan sonra ən çox gəlir gətirən sahədir: “Yunanıstanın, İtalyanın, Türkiyənin timsalında biz bunu görürük. Həmin ölkələr turizmdən çox böyük miqdarda gəlir götürürlər. Hansı ölkələrin təbii imkanları varsa, turizmdən geniş sürətdə istifadə edirlər. Azərbaycanda son illər turizmin inkişafına diqqət artırılıb, bu istiqamətdə ilkin addımlar atılır. Turizm sahəsində açılan hər bir iş yeri multiplikativ effekt prinsipi ilə 3-4, bəzən 6-7 yeni iş yerlərinin açılmasına səbəb olur. Yəni bu proses su və ərzaq, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını genişləndirir, xidmət sahələrinin keyfiyyətinin artırılması üçün peşəkar kadrlar yetişdirilir və bunun üçün kurslar açılır. Bunlar hamısı yeni iş yerləri və bölgələrin inkişafı deməkdir. Regionlarda yaşayış üçün normal şərait qurulduğu halda, xeyli insan kənd və rayon yerlərində yaşamağa meyl edəcək. Eyni zamanda bununla həm də kəndlinin problemi həll olunur, gəlir mənbələri əldə etmiş olur. Bu gün Azərbaycanda turizmin inkişafı üçün çox geniş imkanlar var. Turizmin inkişafı ilə bir sıra problemlər də avtomatik olaraq həllini tapacaq, buna əlavə güc, enerji, pul xərcləmək lazım gəlməyəcək”.

Turizmin inkişafı nəticəsində ekoloji təmiz məhsul istehsalına diqqət yönələcək ki, bu da növbəti uğurlara səbəb olacaq: “Azərbaycanda ekoloji təmiz məhsul istehsalını gücləndirsək, bu, turistlərin bölgəyə marağını, eyni zamanda regionların inkişafını gücləndirəcək”.Yəni bundan aydın olur ki turizmin bölgələrin sosial iqtisadi inkişafına təsiri misilsizdir.